

ШЫН

Совет Эвилелиннің Коммунистг партиясының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарының область Советинин органы

1954
ДЕКАБРЬ
9
ЧЕТВЕРГ
№ 243 (3180)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

1954 чылдың декабрь 12 — РСФСР-нің Улус судтарының соңгулдаларның хүнү.

Колхозтарда тудуг ажылы — күрүнениң политиктиг чугула херээ

Болхозтарга мал казалаарының, бүдүрүлгениң болгаш култура-амыдыралдың тудушкунун бүгү талааны калбартырың эргежок чугулазын СЭПН ТБ-ның сентябрь Пленуму айткан. Бо айтылганын амдыралга боттандыры колхозчуларның өгөрдөн бажындарже шылчидеринин айтырымын шийтирлеп турар бистиң областтың колхозтарына оңа ужурадузаның.

Чоокта чаа болуп өрткөн ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советинин бешки сессиялыгына колхозтарда тудушкунун чоруп турарының болгаш оңу күштедирер соругалар дугайында айтырымын чугаалапкан, күрүнениң берил турары материал-техник дугааламчыга даанымшаан, интиги күрүлүлүлүрүн чөп амылап тургаш, тудуг планын күөдүрүп турар районнары болгаш колхозтары демделген. Чижээ, колхозтарда тудуг планын күөдүрүп талазы-биле күрүлүлүк болуп келген Бай-Тайга район бо чылдың тудуг планын база эки күөдүрүп. Ол ышкаш Өвүр, Току районнар тудуг планын күөдүрүп. Бай-Тайга районда «Деп-Терек», «Муравьичи», Өвүр районда «Коммунистче орук» көдө ажыл-агый артылырды бо чылдын тудугуң бүгү планынын үлгүлүгү күөдүрүп. Чөп-Хемчик районун «Коммунистче орук» колхозунда бүгү колхозчуларын чурттага бажындары-биле хандылар айтырыг шийтирлетингенин демделгээр эргежок чугула.

Ындыг болза-да, бар күштерин болгаш аргаларын чөп амылааның областтың еске районнары колхозтарда тудугуң бо чылгы планынын күөдүрүлүлүк. Колхозчу өргөлеринин барың деп кези бажындар-биле хандырынаан турда-ла, бо чылдың ноябрь 15-те чедир колхозтарда амылапкан кирген чурттага бажындарын айткан планын чугула 52 хуузу болуп турар. Мал казалаарының, бүдүрүлгө болгаш култура-амыдыралдың тудушкунун планын база мракта чедир күөдүрүлүлүк.

Тудуг ажылыңа чогуур кичөөгөйни салбааныңдаан Улуг-Хем, Чаа-Хөл, Суг-Хөл болгаш Барыш-Хемчик районнары колхозтарында тудуг ажылы ала-чалаар-заманыңа кирип, план оңа багай күөдүрүлүлүк турар. Улуг-Хем районун колхозтары 140 чурттага бажындары тудур турган, чугула 9-туу, Чаа-Хөл—100 бажындан 16-нын, Суг-Хөл—120 бажындан 27-ни амылапта киирген болгаш еске тудуларың күөдүлгөдө база мындыг болуп турар. Барыш-Хемчик районун колхозчу өргөлеринин 70 ажыг хуузу өгөрдө чурттагынаан турда-ла, районун партия, совет организациялары боттут хемчег албайн турар.

Болхоз бүдүрүлгениң бүгү уза-түсү—тудуг ажылының мындыг шыдажар аргажок байдалда турарының чылдагынын чунуң-биле тайылбыраан болуру? Камыктың мурнуңа районнарың партия, совет организациялары колхозтарда тудуг планын күөдүрүлүлүк амыл-агый, политиктиг ужура-дузаның ам-даа чедир үлгүлүлүк, тудуг ажылыңа чогуур күөдүрүлүлүк салбайн турары-биле тайылбырлатынар. Оңу мыйаң областтың колхоз тудуунун өргөлдүгүнүн талазындан тудуг планын күөдүрүп дөш чөр-чөргө боттут хемчеглер албайн, тудуга техник дугааламчыны көчүрүп чөпкөс көрү-үп турар болгаш районнара бодуңуң килдистеринин ажылың сөгидиң ап шыда-ваан.

Тудуг ажылың бүрүн четчелетинген составтыг доктаамал тудуг бригадалар шийтирлээр ужураат. Ындыг түрүбүзе, колхозтарда тудуг бригадалары четчелетинген, тудуг херекселдери-биле болгаш транспорт-биле четтес хандырттыңан болгаш күш-ажылың сагыла-чүрүмү куду дептеле туруп турар. Ылаңгыа Улуг-Хем, Барыш-Хемчик, Суг-Хөл болгаш Чаа-Хөл районнары колхозтарында тудуг бригадалары ситен кезилдирин, дүжүт ажаан азылжыкының үезинде ажылың ооса-ван турганының фактылары бар.

Область Советинин бешки сессиязы колхозтарда бо чылдың тудуларының планын күөдүрүлүлүк амыл-агый, политиктиг ужура-дузаның ам-даа чедир үлгүлүк, тудуг ажылыңа чогуур күөдүрүлүлүк салбайн турары-биле тайылбырлатынар. Оңу мыйаң областтың колхоз тудуунун өргөлдүгүнүн талазындан тудуг планын күөдүрүп дөш чөр-чөргө боттут хемчеглер албайн, тудуга техник дугааламчыны көчүрүп чөпкөс көрү-үп турар болгаш районнара бодуңуң килдистеринин ажылың сөгидиң ап шыда-ваан.

Тудуг ажылың бүрүн четчелетинген составтыг доктаамал тудуг бригадалар шийтирлээр ужураат. Ындыг түрүбүзе, колхозтарда тудуг бригадалары четчелетинген, тудуг херекселдери-биле болгаш транспорт-биле четтес хандырттыңан болгаш күш-ажылың сагыла-чүрүмү куду дептеле туруп турар. Ылаңгыа Улуг-Хем, Барыш-Хемчик, Суг-Хөл болгаш Чаа-Хөл районнары колхозтарында тудуг бригадалары ситен кезилдирин, дүжүт ажаан азылжыкының үезинде ажылың ооса-ван турганының фактылары бар.

Область Советинин бешки сессиязы колхозтарда бо чылдың тудуларының планын күөдүрүлүлүк амыл-агый, политиктиг ужура-дузаның ам-даа чедир үлгүлүк, тудуг ажылыңа чогуур күөдүрүлүлүк салбайн турары-биле тайылбырлатынар. Оңу мыйаң областтың колхоз тудуунун өргөлдүгүнүн талазындан тудуг планын күөдүрүп дөш чөр-чөргө боттут хемчеглер албайн, тудуга техник дугааламчыны көчүрүп чөпкөс көрү-үп турар болгаш районнара бодуңуң килдистеринин ажылың сөгидиң ап шыда-ваан.

чорудар дөш тудуг ажылың шийтирлеп күштедирери болур. Районнарың партия, совет болгаш көдө ажыл-агый органи-нарының удуруткучулары колхозтарда тудуг ажылың областтың көдө ажыл-агыйның социалистг чартылыгының бир чугула көдө болур деп чүвени ханымы-биле былың, тудуг бригадаларының ажылың төдө болгаш хүн бүгү удурут, контрол-даар ужураат.

Колхозтарда тудуг бригадаларының составын четчелеп тургузар болгаш оң шийтирлеп кичөөгөйни салыр ужураат. Туду-гунуң шымарын бедидип, темпизин дүр-дөдиринге мергеклидип, шеер болгаш тайга сылга тудуг ажылың белеткен шы-дар кижилери херек болганда тудуг брига-даларының составын өдө көөрү, ажылчы күжүн таарыштыр тургузар, дуржула-гыл бызылжыларын чанынга анык кижилери быжылаң, оларын белеткээр чугула.

Тудуг ажылың чединишкиниң боттандырылганы материалдыг суур херек түрү-бүзе, областтың колхозтарының тудуг ше-деринге бо чылдын херекселге чогуур мы-тың чугула 44 хуузу дүжүрүлгөн болгаш чөдө вестинген хөй саныг иштар чыл-чымы-биле амылапкан, үлгүлүк боду-дун турары ший эмес. Бо чорук тудуг планын күөдүрүлүлүк улуз шийтирлеп шы-марын таарыштыр турар. Бир тэе тудуг материалдыг чөк болганда ажыл узу-дур болгаш тудуужулар еске ажылды кылдыр апары билидир. 1955 чылдын тудуунга херекселге чогуур мытың 70 хуузунаан эвээш эвээш март 1-ниң бе-лиңде колхозтарының тудуг шедеринге дүжүрүп алган турарын сессия айткан.

Бо соруганы колхоз бүрүлгө күөдүрүлүлүк чедир азыр дөш улуз күштү тудуг мы-жын белеткээр чөк салып, мылаңгыа оң өөртүлгөлүк колхозтарда автомашина-ларын, элч транспортун, немедө кижин күжүн өөлдөтүр херек. Чөдө вестинген мытың үлгүлүк иш-турулар болгаш камгалам хандыры чугула.

Колхозтарда тудуг ажылың машина-трак-тор стаццияларының вол харылаар ажылдарын бирээс болуп турда-ла, олар чүдө чөр ажылыңа өргүнчө, а тудуг ажылыңдан хоорулган туруп турары оңа ший эмес. Улуг-Хем, Чаа-Хөл, Кызыл районнары МТС-тери тудуг мыжын өөртүлгө киршишпө, Кызыл-Макалык МТС-тин директору эң Шешиний, район-да тускай тудуг килдир бар болганда о-биле хамаарышпас айтыры-дыр деп са-нан турар. МТС-тер болза, колхозтарда тудуг талазы-биле чүдө боттарына оонашкан үлгү күөдүрүп эвес, харын бү-гү тудуунуң шымарын өккилдер дөш харысаламгы болур, бар дугаар өөдөгөдө транспорт-биле дузаалар ужураат.

Колхозтарга хөй-нигитинин шеф дуза-ламчыны күштедирери улуз ужура-дуза-лыг. Бүдүрүлгө чөдөр, албан органи-зациялар, шкодалар ап шефе алган колхоз-тарында тудуг ажылыңа кол кичөөгөйни салыр, мыан өөртүлгөлүк дугаалаар хем-чеглерин алыр херек.

Колхозтарда бүгү тудуларың планын эки шымарын күөдүрүп дөш районнар, колхозтар, көдө Советтер аразына, а колхозтарының шийтиге тудуг бригадалары-нын, түс-түс тудуужуларының аразына социалистг чарышты калбартыры, чарыштын чорудулазын боттут удурут, мурнакчы тудуужуларың чөвүлө ху-ралы чылдырып, оларын арта сүмезин алыры, мурнакчыларын дуржулазын непередир, тудуужуларын өртүлгө по-литмаасалыг ажылы күштедирери партия организацияларының, көдө коммуни-стеринин болгаш комсомолчуларының эң чугула хүдээлгөң болур. Тудуг бригадаларының составын коммунистер болгаш комсомолчулар-биле быжылаары, оларын мурнакчы ролон чедип алыры чугула. Ырак чөдөрде мый белеткен, өвү өөртү-п турар колхозчуларга политмаасалыг ажылы болгаш амдырал байдалды эки-жериниче улуз кичөөгөй салдынган тур-ар ужураат.

Колхозтарда тудуг ажылының темпизин шийтирлеп күштедирип тургаш, бо чыл-дын тудуларың чедир күөдүрүлүлүк, 1955 чылдын тудуларының планын амыл-агый бүрүлгө күөдүрүлүлүк ханды-ры бистиң күрүнө ужура-дузаның өң харысаламгы соругаларының бажы-нозун.

Тайбың болгаш улустарның айыыл чок чоруну дээш! Бодувустуң аас-кежиктиг амыдыралывысты камгалап шыдаар бис

МНКСБ. Белорус ССР-нің бүгү хоорай-ларында болгаш суурларында массалыг митингилер болуп турар. Белоруссиянын ажылчы чону европа чурттарының Моск-ва чөвүлө хуралының Декларацияны иш-биле чүдүлүп турарлар.

Молодеческ районун «Кызыл Ар-мия» көдө ажыл-агый артылыңа болган митингиче колхозчу Комстаинт Рагуно-вичинин чугааламы болза:

—Бүгү чурттарның бөдүн кижилери-ге дайын херек чок. Эрткен дайыңда фа-шистг электоралар бистиң бажындары-высты өртөдип, урууларымысты, казай-ларымысты болгаш кырганарымысты өзү-рүп турганнар дөрин сактың тур бис. Оң чорук казан-бир шагда дамырай бөзирин бистер казан-даа болдурбас бис. Бодувустун чырыктыг аас-кежиктиг амыдыралывысты камгалап шыдаар бис. Бо дугайын тайбыңның дайындары би-ли азыннар.

Миникиниң автомобиль заводунга бол-ган митингиче автомобильдин үлгүлүк дө-жөн кылар чөдөрүн селары эң Куна-кин чүдө чугаалаан. Бүгү олурутчулар-

ның чүдүлүлүкүң алганы болуп турар оң чугааламы болза:

—Москва чөвүлө хуралының түнчө-дөри бүгү ап-сеткилдиг кижилерин тай-бың дөш, улустарың айыыл чок чоруну дөш ишпейлиң демеселге улам-на сорук кирип турар. Бистиң чөдөр коллективин Чөвүлө хуралга хүдөө алган Декларация-нын иш-биле чүдүлүлүкүң турар. Европа-га чаа дайынның өртүн кысырын импе-риалистерге бөрсө дөш тайбыңга мна-шылдыг улустар бүгү чүвени кылып ту-рарлар. Ынчарга бар эвес империалистер болуңуң хоралыг планын боттандырып оралдамыр болза, оң чорук оларын дүрүлүлүкчүлүк чөдөр чөккөр.

Митингиче хүдөө алган резолюцияга автоавождулар болза, Европага тайбың болгаш айыыл чок чорукту хандылар та-лазы-биле европа чурттарының Москва чөвүлө хуралының Декларацияны чаңгы ап-сеткил биле каттышкан болгаш тайбыңга база мыан Төрөөн чуртувун четчелетиниңгиче күш-ажылың чедип-кенирин көдөдөдир хүдөөлөүр.

Улустар дайын кыпсыкчыларының планнарын үзе шаап турар

ЕРЕВАН. Европа чурттарының Москва чөвүлө хуралының киржикчи — күрү-нелерин Декларацияны республиканың хоорайларына болгаш суурларына ажыл-чы чоннарың политиктиг ишпейлиң чаа күчүлүк чалганы болдурган.

Ереванның артык кезектер кылар за-вудга митинг болган. Механистг чөдөр кайгачык улуз бажылыңа мурнакчы бү-дүрүлгениң чүс-чүс ажылчылары, инже-нерлери, техниктери болгаш албан-жаа-чылары чыгып келгенер. Септелег-ме-ханистг чөдөр адаларың Фетеровичин Н. Абазян бир дугаарында индирге ууш-келген.

—Декларация болза, миллион-миллион кижилерин чүрөктөрдө боттут детки-чи тыпкан. Декларация бистиң амды-ралчы эрге-ажыктырымысты харылап, үр болгаш бижы тайбыңны хандырыл-гы уланган улустар аразының найра-лың быжыларыга дузаал турар болган.

да өң индир болуру билидир—деп Н. Абазян чугаалаан.

Арманияң көдө ажыл-агый институт-дуга митинг улуз көдөүлүшкү-биле өрткөн.

Москва чөвүлө хуралының киржикчи-ли—чурттарың чазактарының хүдөө алганы Декларацияны чугаалажыры-биле чылган хөй кижилг митингилер Армян ССР-нің өртөмөр Академиязының электр-ро-машина тудушкунуң, станок туду-душкунуң, компрессор заводтарына, Ереванның күрүнө университетинге болгу-лаан.

Арменияның ажылчы чону митинг-лөргө хүдөө алган резолюцияларынга Мо-сквага ат салган Декларацияга байыр че-дирип турар болгаш реакцияны чаа дай-нын өөсүдөр күштеринин чүдө-базын оралдажымыннар тайбыңга мна-шылдыг кижилерин күштү харызынга таваржыр дөрин медегелен турарлар.

Бисти чай алдырбайн баар чорукту болдурбас бис

АЛМА-АТА. Европа чурттарының Моск-ва чөвүлө хуралының түнчөлдөрүн чуга-алажы көөрүнчө холбарыңан митин-гилер Казакстаннын хоорайларында, азу-дурда болгаш суурларында политиктиг көдөүлүшкүңүң байдалыңа болуп эр-тип турар.

Баргандала № 31 шахтага болган ми-тингиче 500 шахтерлар чыгышкан. Даг комбайнының машинистинин дугаала-чызы Альбаторов сөс дилээп. Оң чуга-аламы болза:

—Тайбыңга мнашылдыг улустар, тай-быңның болгаш бүгү интигин айыыл чок чорунуң эрге-ажыктырын бүгү тала-биле камгаламышаан, боттарың көжүлдө-ниң улам инайгын тайбың орун болгаш боттарының күрүлгөлерин чөдөрү айыыл чок чорун камгалаары-биле бүгү-ле эрге-жок чугула чүдөлдөрү кылдырар деп Дек-ларацияда көчүрү эки чугаалап турар. Оң—совет кижин бүрүлгө күдөл сорук. Импералистг делегацияны ийги дайын-нын уруктарын үтүп белбас ужураат. Бир эвес олар ону уттуңкан болгаш бот-тарының чөдөр бузар болдандарын боттандырың күдөөлөр болза, оларын ботта-рының шөрүзү.

Темир-Талда казактың металлургия за-вудунун мартен чөдөрү болган хөй кижилг митингиче каң элчилдикчиң Ар-ген Жуусов чүдө чугаалаан. Оң мынча дөш:

—Барын Германияны катан чөпсө-лөнишкин болгаш ону агрессия блокка кирири чаа дайынның айылымы дөш күштөлдөр. Ону бисте шөдөчү бүрүзү билар. Бисти чай алдырбайн баар чо-рукту болдурбас болгаш болдурбайн-даа баар бис. Париж дугурукуламы бады-лына бээр таварыштага тайбыңга мна-шылдыг бүгү күрүнелер боттарының айыыл чок чоруну хандыры-биле чөпсө-лөтү кады кемчелерин ап чорудар деп Москва чөвүлө хуралының киржикчилери-нин ший болгаш чөдөр шийтирин совет улаз митингач хүдөө көрүп турар.

Ыраккы Алжирин көдөүлүкчүлүк күр чө-дөргө ап чаа таралаң Маринесов советчү тургустунган. Апа болган митингиче ар-голом Раиса Емельянованың чугааламы болза:

—Чүс-чүс чылдарда эен-курут чыткан көвүдө кыска хуурааның дүрүлгөндө улуз дөш-агыйны бистер түргөсөң, маңа алдынчыл камыктың өртүрүп турар бис. Импералистг күрүлгөлерин баш-тындары герман милитаризми катан тур-гузарын бодол, Германияны калчааран Гитлерин чорудуп турган орунче база катан киририң оралдамы турарлар. Тайбыңга мнашылдыг улустар оң орал-дажымыннар шийтирлеп-биле бү-рүү шаап, дайын камыкчыларының хан-дын планын болдурбазыга боттары-нын белениниң дугайын чугаалап турар.

Совет күрүнениң күчү-шымалын кыш-маккы күш-ажыл-биле быжылаар, Тө-рөөн чуртун эконокиктиг болгаш камга-ламы күчү-шымалын быжылаарыга боттарының салымын хүн бүгү, мык бүгү килер деп Казакстаннын хоорай-ларында, азуларында болгаш суура-ларына болгулаан хөй кижилг митинги-лерге чаңгы эвес удаа чугаалаан бо өсө-көрдө Москва чөвүлө хуралының кир-жикчилерин күрүлгөлерин Декларацияны республиканың ажылчы чоннары чаңгы ап-сеткилдиг чүдүлүлүкчү, деткип тура-ры илеретинген.

дүр бистер улам күөдүрүлүлүкчү айы-лар бис, бистиң Төрөөн чуртувун күчү-шымалын быжыларыңа хол сал-байн ажылдар бис.

Митингиче киржикчилери европа чурттарының Москва чөвүлө хуралыга хүдөө алган Декларацияга байыр че-дирип турар резолюцияны үндүргөн болгаш чазык тарыптага үлгүлүк белеткенер дугайында хүдөөлөргө алганар.

РАМОНЬ. (Воронез область). Европага тайбың болгаш айыыл чок чорукту хандылар талазы-биле европа чурттары-ның Москва чөвүлө хуралының киржик-чилерин Декларацияны Раменск МТС-тин механизаторлары улуз сеткил ханымын-биле ужурашканнар. Апа болган митингиче олар бодуңуң Төрөөн чуртувун күчү-шымалын быжыларыңа, тайбыңны быжылаар дөш кемчелдир хөдөгө бүгү күштерин бөзирге ботта-рының белениниң дугайын медегелөөн.

Көдө механизаторларының сөзү

КУРБАНОВ. Повольненск колхозчула-ры, МТС-терин болгаш союздарының ажылчылары Европага тайбың бол-гаш айыыл чок чорукту хандылар тала-зы-биле европа чурттарының Москва чө-вүлө хуралының ажылың улуз кичөө-гөй-биле хайгаарп турганнар.

Совет Эвилелин, Польшаның, Чехо-ловакияның, Герман Демократг Рес-публиканың, Венгрияны, Румынияны, Болгарияны болгаш Албанияны Чазак-тарың Декларацияны чаңгы ап-сет-килдиг чүдүлүлүкчүлүкчү ужурашкан.

Симбирск МТС-те болган митинги-ге болбайр эш Шимочкинниң чуга-аламы болза, совет кижилер бүгү күрү-нелер-биле тайбыңга чурттарың үлгү-лүк турарлар. Ынчарга-даа бистер хөдөр-төр болур чоруктарга дүжүп бөрсө бис. Бир эвес агрессорлар дайыны өөсүдөрү оралдажыр болза, олар күштүк согуш-куну алдырар. Тайбыңга мнашылдыг чурттарың Декларацияны харын кы-

оралдажымыннар харын согуш-кунуң күжү-биле ашпал арылаар бис. Улустарың найралын моон сонгар-да күөдүрүлүлүкчү камгалап болгаш быжылаар дөш төрөөн Совет чазавы-ты болгаш бистиң партиявыстың Топ Комитетин долгандыр улам-на сырыл каттыжар бис.

Хуралдарга хүдөө алганы шийтир-лериңде Москванын чөвүлө хуралы Евро-пага тайбың болгаш айыыл чок чорук-ту хандырының хөдөгө чугула са-лымын болур деп уралчылар чаңгы: эң-сеткилдиг медегелен турар. Декларация болза, дайын айылыңга улуз чүс-чүс миллион кижилерин улам-на шийтир-лөп демесина хөй-айт кирип турар.

Бүгү-эвилелдин доктаамал тудуг делгелгезинге болгаш Москваның тудуларың партияның болгаш чазактың удурткучуларының чораны

Декабрь 4-те партия болгаш Совет Эвилелинниң чазактың удуруткучулары Н. А. Булагин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Н. С. Хрущев, ССР-нің Министрлер Чөвүлөсинин Тудуг херектеринин талазы-биле Күрүнө Коми-тетинин даргазы Б. М. Соколовун, ССР-нің Тудуг материалдыг үлгүлүкчүлүк ми-нинистр П. А. Юдинин, СЭПН-нің Москва Комитетинин секретары И. В. Ка-питоновун, СЭПН-ның Москва хоорай комитетинин секретары Е. А. Фурцева-нын болгаш еске-даа кижилеринин үдө-лүгү-биле Бүгү-эвилелдин доктаамал тудуг делгелгезинге чорашпалар.

Партияның болгаш чазактың удурут-кучуларыңа делгелгениң эспондаторының талазы-биле тайылбырын Бүгү-эвилелдин доктаамал тудуг делгелгезинин директору Н. Г. Баранов болгаш директорунун артек талазы-биле ораалчызы П. П. Жданов олар кылган.

Улетирге, чурттага болгаш көдө ажыл-агый тудушкунуңа чының де-жир-бетонун болгаш улуз блоктарын амылапканны өргүтүп турар эспон-датор-биле партияның болгаш чазактың удуруткучулары амык шагга танышкан. Тудууну болгаш орук машина тудуш-кунуң министрствозунуң база Метал-лургия болгаш химия үлгүлүкчүлүк тудуг

бүдүрүлгелеринин министрствозунуң ба-за еске-даа министрстволарың завод-тарының бүдүрүп удурут турары, ту-дул-молгаш амдыралың бүдүрүлгениң калбаа-биле механизатор арганы берип турар машиналарын болгаш механизме-рин олар база көргөнөр.

Чурттага болгаш көдө ажыл-агый тудушкунуң павильонунга партияны болгаш чазактың удуруткучулары чаңгы ай хөдөрүң төлөпкөшкүн болгаш дөш-бетондан база блоктардан кылган улуг ханалар-биле чурттага бажындар-нын, көдө ажыл-агый тудуларың туду-п кымырлың аргалары-биле танышкан-нар.

Тудуг материалдарының үлгүлүкчүлүк павильонун көөрүнчө партияның болгаш чазактың удуруткучулары улуз хайга-ралды салган.

Оң соонда партияның болгаш чазак-тың удуруткучулары Москва хоорайның пешчанын вууджучулар болгаш Октябрь шөдөр районда чурттага тудушкунуңа чөдөрүлүк, аңа баргаш мынча тудуунуң ту-рар тудулар-биле танышкан.

Советлистер партияны болгаш ча-зактың удуруткучулары хоорай чогуу рай-оннарың эвээш калктарың бажындарын көргөнөр.

Улус шийтекчилеринге кандидаттарның сонгукчулар-биле ужуражышкыннары

Улус судтарының сонгудааларының та-лазы-биле Чаа-Хөл сонгуда округунда сонгудаалар хүнүңе белеткел эки чоруп турар.

Районун улус судунуң шийтекчи-нин кандидаттыңа эш Р. Г. Ахмадулина депшитирген.

Амгы үдө эш Ахмадулина болуңу сонгукчулары-биле ужуражып чоруп ту-рар. Чоокта чаа Сталин аттыг көдө ажыл-агый артылыңдан шийтекчиңе кандидат-биле сонгукчуларың ужура-жышкымы болган.

— Районун бүгү сонгукчуларының меңзе улуз идеяни бодуңуң моон сон-гарың ажылың-биле, чонун болгаш партиянын хөдөө дөш херек кырында эки амыл-биле бадыттарымың хүдөө-ниң тур мен—деп, улус шийтекчиңге кандидат эш Ахмадулина чугаалаан.

Районун улус судунуң ажылында ам-даа бар четтестерни узууткаар талазы-биле улам эки амылдарын сонгукчулар эш Ахмадулинге чагып турганнар. Сон-гукчуларың чагыларың оң хүдөө ал-ган.

Тес-Хем районун улус судунуң шийте-кчиңинин кандидаттыңа эш Сарбааны Ленин аттыг колхозту кезигунириң болгаш Тес-Хем МТС-тин ажылчы, ал-бан хаажчыларының ишти хуралдары депшиткен.

Эш Сарбааның кандидатуразы Тес-Хемин сонгуда округунуң бүгү сонгу-чулары дөшпөкчү турар. Эш Сарбаа түс-түс сонгуда пункттарында болуңу сон-гукчулары-биле ужуражышкыннары кылган.

Эш Сарбаа болза, чоокта чаа Бер-дөг көдө Советке болган ужуражыш-кын хуралыңа районун улус судунуң ажылың дугайында өтчөт илгелди кылган.

Сонгукчулар судтун ажылында четтес-терин шүгүчүлөүшкүн, илереттеш четтес-тер моон сонгар узууткатынган турарына идеяни илереткенер.

Районун улус судунуң шийтекчи-ни-ге кандидат эш Сарбаа бүгү сонгукчулар-нын идеяни дөш үлгүлүкчүлүк ажылдар-нын хүдөөлөгөн.

Беш чылдың планы хуусаа бетинде күүсетинген

ТАЛЛИН. Эстон ССР-нің Көдө ажыл-агый министрствозунун Таллинде септеле-ге заводу беш чылдың планы күөстөкөн.

Оң бүдүрүлгө МТС-терге станоктары, трактор шестериялары, дизельлерге не-медө кезектерин кымып берип турар. Кө-дөгө херектиг продукцияны бүдүрүлгө-ниң улагаттыр дөш заводка хөй чүдө-лөни кылган. Токар Борис Киринын өргөлдүгү чоруну баулар молгаш цехинин

бүгү ажылчылары металл амылап кы-ларының дүрүн методун көргөнөр, оларын ажылы 2—3 катан бөзөң. Ме-ханика цехинин фрезеровщиктери, 3 ста-ноктарда амылап турар Арвид Кокка болгаш Милей Юсуов олар эгечт өвалта-зын ийи катан ажырын турарлар. Цех-тин ажылчыларының хөй нурууу ийи белеткел бирээни-не паздан ажыр кы-лып турар.

Урезинин бүрүн арыглап дооскан

Улуг-Хем районда Ленин аттыг колхоз келер чылдың тарылганыңа херексел урезинин бүрүн ургаш, шүгүтуу ары-глап дооскан.

Колхозчу таражылар турлуган урезин-дерин арыглашкан кол култура болур кызылгастаң өгөлөгөн: 1500 центнер үрө-

аниян кондициямыңа чедир арыглааш, складга ургаш; дараазында 500 центнер сууаны, 100 центнер чингетараны база ышчаар арыглап ургулаан. Ол ышкаш 400 центнер картофельди үрезинге хынам-чыг шыжып алган.

СССР-НИН УЛУСТАРЫНЫҢ АКЫ-ДУҢМА ӨГ-БҮЛЕЗИНДЕ

С О В Е Т М О Р Д В А

Октябрийн социалистик Улуг революциянын тилкелгени бистен Төрөөн чуртувустун бүгү улустарына күчтүү политика, экономикага болгон културтуг чөкөткөсүнүн хандырын берген. Совет Эволюциянын улустарынын акы-дуңма өг-бүлөсүнө чаа чырык амыралды мурда улус база алган. Мурда улус болуун күрөө болуп тургустууларынын 25 чыа оюн 1955 чылдын январьда демдеген өрттирер деп турар.

Хаанын Россиянын тегинде мурда улус помещиктерин болгон капиталисттерин-даа талазын ош ышкан тус черияң феодалдарын болгон кулактарынын-даа талазын кадым-дошкун мөчүткөдө болгон национал дарага таваржын чораян. Мурдада чер болууда помещиктерин, хурөөлөрин болгон кулактарынын колунга турган. Тараачын амыралдынын 58 хуузу 0,5-тен 2,5 десятин тараа тарып черияң турда, помещик амыралды бүртүгүне ортума-биле 335 десятин чер онаажын турган. Амыралдынын девисаарине улетип барыла чок турган. Мурдава бутурун турган улетип продукция кижи бүртүгүне ортума-биле Россиядагына боагарга 12,5 катан өзөөн онаажын турган. Хаан чааа национал културларын тургузар дээр кааңды-даа орадажыныкчыларын дээр-гел чокка басып чораян. Мурда улус билим-балагден калтырган болгон чоңуну билим билири дыка куду турган. Мурдаын национал интеллигенцияны чок турган. Иңдыг турбужоок Мурдаын девисаарине хаанын дүжүметтери хурөөшөшүн болгон кабартарын неңтередири күштедиргенер.

Социалистик революция капиталистик кулдуанын болгон националдын өрөөшөлө чок чорунуң иңичини үе тыркан болгон националдын катан төртүөрине бүгү-дө эрөөк чутула байдалдарын бистен Төрөөн чуртувустун өскө-даа улустарына тургузу бергени ышкан мурда улуска база тургузу берген. Совет өргө-чатырган чыдарынын дургузунда Коммунистик партиянын улуту-газы-биле улус улустун болгон СССР-ниң өскө-даа улустарынын акы-дуңма дуаламчылы-биле мурда улус болуун күч-чө чылдарды чымды калган жоңудайн чорун акып эрөөк болгон социалистик нацияга төгүн кирген.

Улус амыралдында эң чутула черияң эаеп турар социалистик улуту Совет Мурдава тургустуан. Даймы мурундагы бешки чылдарын тегинде 243 чаа улутур бүдүргөлөрин туткан болгон чаартын тургусан. Ада-чуртун Улуг дайымын үезинде Мурдаын улутур төгүдөй база-ла сосавайн турган. А дайын өөдүлөги чылдарда республиканын улутур төгүдөй улум дүргөн тепилер-биле чорупкан. 1951 чылда-ла Мурдаын улутурунун инициативасын бүдүрүң улутурун 1913 чыл-биле дөмөйлөөргө 13 катан көздөдөн. Республикада түс черияң чир-эиниң суурунга үндөзүшү тулук материалдарынын, ыш чааар болгон мебель улутуру, электри улутуру, азы-чөк бараанынын бүдүрү таланы-биле бүдүргөлөргө көтүрү турар. Чаа электри станциянын, автосеттеге, туубу болгон өскө-даа заводтарын тулду турар. Чаагайдым туткан бажыныарын, коммунал бүдүргөлөргө болгон културга албан черлерин чаа-чаа амыралды суулар тургустууну турар.

Автономнун республиканын наймслам Саранск хоорай шаанда уезд хоорайжыга-жы турган болза, ам улуг улутур, култура болгон административтик төн аларган. Иңда хөй калытарым бажыныарын тулду турар.

Совет өргө-чатырган чыдарынын дургузунда республикада амыралды агың колдуунда үндөсөн националдын кабарынан өскөн. Коммунистик партиянын улутуругазы-биле амыралды агың коммунизмин тилкелгени дөш демиселче республиканын амыралды чоняры мобиластап, мурда улусу улуг өрөөсү-биле болгон бистен чуртувустун өскө-даа улустары-биле найыралдын баурунга калжандын турар.

Октябрь революция шаанда помещиктерин, хурөөлөрин болгон кулактарынын колунга турган 800 муң десятин хире черин Мурдаын тараачыныарына берген. Колхоз тургузу мурда көдөсүн арын-шырайын үндөсүн-биле өскөртүп, ову элени-түрени чоруктан болгон ашчутан алдырн алган база бүгү тараачыныарын шыдадыр болгон културтуг амыралдыга эрөөк чутула байдалдарын тургузу берген. Шаанда 260 муң

★
В. ЗАКУРДАЕВ,
СЭПН Мурда өкмөтүнүн секретары.
★★★

Угүрөк тараачын амыралдынын орнунга ам 60 үеде Совет Мурдада 65 МТС-тер хандырын турар 650 колхозтарын, база 22 совхозтарын организастап тургускан. Көдө амыралды механизастыгынан улуг бүдүргө апарган.

Совет беш чылдарын дургузунда Республиканын МТС-теринин трактор паркы 93 хуу, комбайнын 270 хуу өскөн. Мурдаын социалистик көдө амыралдында 2300 амыралды эрөөкчүлөр болгон 11 муң амыралды механизаторлар — трактористер, комбайнчылар амыралды турар. МТС-терин директорларынын болгон колдонуучуларынын хөй мурун дөдө амыралды ортума тускай эрөөкчүлөр. Колхозтарын дарагаларынын үштүгү бир кезин көдө амыралды талазы-биле дөдө амыралды эрөөкчүлөр болуп турар. Ам колхоз бүртүгүдө агрономнар болгон зоотехниктер амыралды турар.

Мурда АССР-нин колхозтарына күрөөнү көргүзүп турар канчаар-даа аажок улуг дуаламчылы хөвү амыралды хөй күш кирер амыралды барык шунтузун механизастар арнын берген болгон мал амыралды амыралды турар болгончуларын күш-амыралды дыка чингеткен. Техниканы, эрөөкчүлөрдүн чингеткенин болгон чуртун муракчы колхозтарынын дургузунга билири-биле амыралдышаан, Совет Мурдаын колхозчулары болгон механизаторлары тараа болгон техниктин културларын дүжүдүн бедирин чеди алган.

Бөдө дүжүттөрин алганы болгон мал амыралды төгүдөйдө чингеткенер дөш дыка хөй колхозтар, МТС-тер болгон совхозтар база колхозчуларынын болгон механизаторларынын дыка хөй бөдү Бүгү-өшкөдө көдө амыралды делегеленин киржикчилери болуп алдыры чеди алган. 1952 чылда республикага 8 миллионер колхозтар турган болза, 1953 чылда 25 аларган. Бо чымын миллион-миллион рубль оругалыг колхозтар ош хөй өскөн. Саранск районун делегеленин киржикчиси Воронцов атыг колхоз 1953 чылда кызылжыгын бүгү шөлүңгектер бүртүгүн 26 центнер, картофадың — 150 центнер, а огуңге, помидорун — 230—250 центнер дүжүдүн алган.

Колхоз бүдүргөлөринде дыка улуг черияң техниктин културларын—хендир болгон махорка өскөп турар.

Бо културларын тарып өстүрер талазы-биле муракчы колхозтарын көргүзүлгери улуг. Дубеск районун «Коммунар» колхозу (даргазы И. Чабушкин) 1954 чылда 96 гектар шөлүңгү ба бүртүгүдөн ортума орустун хендирин 8 центнери, а 46 гектар шөлүңгү ба бүртүгүдөн муруну-чүктүн хендирин 13,6 центнери алган. Колхозтун ашпа оругалыг дөрт миллион амыралды рубль болуп турар. Күш-күңгө натуре үдүгүн санавыса бөсүн ортума-биле 15-тен өзөөн өскөс рубльды тышыр деп турар.

Эрөөк чылда инициатива колданында инженерин баш саны 19,6 хуу, хойуну — 4,6 хуу болгон хаванын — 3,1 хуу өскөн. Республиканын муракчы колхозтары болгон совхозтары инициатива мал амыралды продуктуларын бедик көргүзүлгери чеди алган. Инсарск районун Желобов атыг колхозунда бо чымын инек бүртүгүдөн алдырт сүт саалды 4.811 килограмм болгон, ол совхозтун саанчызы А. П. Асташина инек бүртүгүдөн 5005 килограмм сүттү алган. Ол-ла районун Сталин атыг колхозунда саар инек бүртүгүдөн алдырт сүт саалды ортума-биле 2.415 килограмм болгон. Козловск районун Молатов атыг колхозунун хаван ферманын амыралдылары түрүп 60 хаван бүртүгүдөн 25—26 хаван оолдарын бүртүгү-биле камгалап алганнар. Рыбляк районун «Коммуниче орус» колхозтун П. Г. Токарев эрөөкчүлөрдүн хаван фермасын чылдын дургузунда төртү хаван бүртүгүдөн 22—25 хаван оолдарын алган. Дыка хөй колхозтар «Советский тажлов» деп породаын аытарын өстүрүп турар.

Совет өргө-чатырган чыдарынын дургузунда республикага ханы култура революция болгон. Совет Мурдава бүтүн инитива чеди чыл өрөөкчүлөрдүн ботандырган болгон бүгү-инитива ортума өрөөкчүлөргө чоруту шылачкени чоруду турар. Республикада 1.285 эге, чеди чыл болгон ортума школалар амыралды турар.

Мурда улустун културалык чечек-

телишкенин эң чутула көргүзүлгери болза, мурда школаларга орус дылды өрөөкчүлөрдүн баштайгы чылдан эрөөкчүлөрдүн ботандырган болуп. Улуг орус улустун дылын өрөөкчүлөрдүн чорук коммунизмин тургузушкунга мурда улустун күштерин көздөдүп турар, чүгө дөдөргө, орус дыл националдарын азын-да харылажырыга эң чутула чөсөк болуп.

Мурдава дөдө өрөөкчүлөрдүн системасы эрөөкчүлөрдүн кадрларын болгон тускай эрөөкчүлөрдүн белгелери чыл келген тудумна калыбын турар. Республикада педагога болгон башкы институттары, төгүнуң, дылдык болгон литературанын эрөөкчүлөрдүн институту, башкыларын билим бедир институту, областын партия школымы болгон 17 ортума тускай өрөөкчүлөрдүн берген амыралды турар.

Улустун културалык өскөнүн дыка улуг көргүзүлгери болза, паралаганы, литератураның, уран-чүдүдү, култура-чырымдыктын албан черлеринин четикиниң төгөсүн, интеллигенциянын улуг отрядын тургусканы болуп. Мурда улус марксизм-ленинизмдин классиктерин чоргалдырып, орус классиктин литератураны болгон совет литератураны, эрөөк амыралды, а ол ышкан мурда чоргалчыларын, эрөөкчүлөрдүн, көдө амыралды-ны тускай эрөөкчүлөрдүн чоргалды бижөө чоргалдырын болуңу дымын кырынга номчу турар. Республикада ном үндүрер чуртувустунан, «Советская Мурда» согууну, 33 район болгон хоорай согуларын, литература-чечен-чоргалдыч үш азынахын орус, меккан болгон эрөөкчүлөрдүн парлан үндүрүп турар.

Октябрь революциянын мурунда мурдава чыгыс-даа театр чок турган. Ам мында драма театры, филармония, кир болгон таяң ансамбли, улустун инструментаарын күрөөкчүлөрдүн, ийи музыка болгон бир уран-чурлаа школаларын амыралды турар. Мурда эрөөкчүлөрдүн чуркулдарын, скульпторларын болгон архитекторларын, РСФСР уран-чүдүдүн алдарыг амыралды Ф. В. Сычковтун чурктарын чуртка балдырган.

Совет Эволюция Коммунистик партиянын XIX съездинин шийтирлерин база СЭПН ТК-нин болгон Совет чаагыт улус-дараа үндүрүп турган доктааларын амыралды ботандырган чорук улустун чаагай байдым улум ийи эрөөкчүлөрдүн хандырын турар. 1953 болгон 1954 чылдарда Мурдаын көдө чорук чөдө амыралды үндүрүп чингеткендер бели 91,1 миллион рубль алган. Колхозтар болгон колхозчулар көдө амыралдынын продуктуларынга белгелек болгон санды алдырт өрткөртөрү бедиктеп 1953 чылда 23.573 муң рубльдин немеле оругалы алган.

Мурдаын амыралды чонярынын чаагай байдымын бедиктеп дугайын чонун улутур болгон азы-чөк бараанынга херегалды канчаар-даа аажок улуг-биле өшүп турар чорук херегалын турар. 1953 чылда бараан саарыгалымын панын республика инициатива-биле 103 хуу күттөсөн.

Чедикчилер хөй-да болза, улутурун амыралды, мылгыч көдө амыралды-да четпестер бар деп түвени республиканын амыралды чоняры медегер билип турарлар. Чамдык улутур бүдүргөлөргө күрөө планярын күттөсөн, багай шынардыг продукцияны үндүрүп, бөт-өүни чингетер болгон күш-амыралды бүдүргө-чүдүн бедир дөш баурут демиселче чорутпай турар. Чамдык колхозтарда көдө амыралды култураларынын дүжүдү болгон мал амыралды продуктулу чамы, чамдык МТС-тер байлак техниканы багай амыралды турар.

Улетпүрде болгон көдө амыралды бар турар култураларын бүгүн амыралды, күш-амыралды бүдүргөчүдүн бүгү хөмчөк-биле бедирин, күрөө планярын чута чокка күттөсөн болза, партия, совет организацияларынын, республиканын бүгү амыралды чонярынын база бир эң чутула оругалы болуп.

Коммунистик партиямы болгон Совет чаагыт доңгарын сыйры каттышкан мурда улус амыралды агың биле колхозчу тараачыныарын эвдөлөп, бистен чуртувустун улустарынын азын-да бузулбас найыралды улум ийи бажыгаларына, коммунизмин тургузушкунун канчаар-даа аажок улуг программаны амыралды ботандырынга болуңу күште-рин болгон чоргалдыч энергияны харам чокка бөп.

(СЭТА).

Колхозчу хойжунун чедишкени

Улуг-Хем районун Киров атыг көдө амыралды эрөөкчүлөрдүн сурунда чыгыс-аай хендирин бажыныарын чыл-бүрү немелдеп турар. Суурун орту үезинде ийи аал ишти чурттаар бажың турар, ош бир талазында колхозчу Төлөш Хунакка чурттап оларар. Ол—колхозтун муракчы хойжударынын бирөөсү. Колхозчулук бажыныче кире берген кижиге өг-бүлөниң чуртталганын байдалын бажынын иштин деригалери көргүзүп көп.

Хойжу аш Хунак-кара 1948 чылдан өгөөдө, 101 амыралды түткөч чок амы-

рал-Дагың девисаарын 12 калытарга саны алган мен. Коммуни дегелин көрүп турган, соок хүнерде чок калытарга, мөстөгөре кадарар мен. Кыштагың чөдө-дө калытарын кыштын берге үезинге күрдүп турар мен.

Бо чымын төрүсө чогуру бүгү хойжарынын чыгыс-даа хураганярын чидир чокка камгалап амыралды хүдөсүн, инициатива мал амыралды дөш бүгү бүдүмүш, арга дуржугаларын бөп мен—дип аш Хунак-кара чугаалап оларар.

Д. АРАНЧАА.

Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандыра талазы-биле Москва чөвүлел хуралынын Декларациясын делегейниң улустары деткип турар

Москва чөвүлел хуралынын киржикчилери-чурттарың кады кылган Декларацияныг кыдат хөй-инити байыр чедирип турар

ШАНХАЙ. Бүгү кыдат солуннар пардаан Москва чөвүлел хуралынын киржикчилери-чурттарың кады кылган Декларацияны кыдат хөй-инитиң кичөөкчөй-иниң төвүдө турар.

Чөвүлел хуралга киржиринден чамдык барын таламы чурттарың ойталаңың чылдаганын айтыпшаан «Төгүлүг Декларация» деп чүдүгө «Венхуэй-бао» солунун бижөөн болза:

Америк-аңгыл бляк канчаар-даа турган герман милитаризми катан төртүндүрер деп шийтирээк. Ол бляктуң оругалымы болза, тайбыңны херөөн шийтирер үзери, Германияны база Европаны чарык болгон чаа дайымы кылсын үндүрер болуп. Бо харыс-агалыг үеде чаа дайымын организаачыларынын бөдөлиң үер амыралды дегетер алдынар ужурут. Ол төгүлүг херети европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралы бодунга ааган.

Бады кылган Декларация чүгө чөвүлел хуралга киржиң турган сес чурттарынын инициатива чорун өскө, харын-даа өскө чурттарың тайбыңны ымакшылдыг бүгү улустарынын күлөк-соруу илередиң турар деп, чүдө ош ийи чугаалаң. Кыдат улус өз Декларацияны бүртүгү-биле деткип турар. Бады кылган Декларацияда илеретинген оругалымы бүртү ботандырың чедиң азыр төвөдө бистен күженишкениривисти Совет Эволюция, а ол ышкан тайбың болгон демократия лагериниң өскө-даа чурттарынын орадажыныкчылары-биле болгон тайбыңга ымакшылдыг бүгү улустар-биле каттыштарыныга дош шийтирер бис.

(СЭТА).

Европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралынын дугайында ГДР-ниң төлөөлөрүнүн өтчөдүн Герман Демократтыг Республиканын министрлер чөвүлели чүдүдүг деп көргөн

БЕРЛИН. Декабрь 5-те Берлинин демократтыг солуннары Герман Демократтыг Республиканын Министрлер Чөвүлелинин чамдык паралагы ведомствозун дымдарың паралагы Герман Демократтыг Республиканын премьер-министри Отто Гротеволь Герман Демократтыг Республиканын Министрлер чөвүлелинин туралыга европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралынын болгон өз чөвүлел хуралын киржикчилери чурттарынын Европага тайбыңны болгон айыыл чок чорукту хандыра талазы-биле күдөп алган шийтирелерин дугайында дымдарың декабрь 4-те кылган.

Чөвүлел хуралдын болуп өрткөн-даа, кады кылган Декларацияда чөвүлел хуралдын киржикчилеринин доктаалын тургусканын шийтирер-даа болза, париж херөөлөрүн күштүг болдулары чедиң азын орадажың турар агрессия бөдүртөргө боттарынын айыыл чок чорун хандыра оругалы-биле тайбыңга ымакшылдык күштү каттыштарынын удурамыштыр тургузар деп чөвүлел хуралды шийтирелери-чурттарынын инициатива шийтирелери чорутууп илерди болуп дөсүн премьер-министри Отто Гротеволь дөдөдө дымдарыңга айтыпшаан.

Оң-биле кады Отто Гротеволь Декларацияда кирген меделелдиң улуг ужуруду айткан, ону баузар алдыра, Европада коллективтиң айыыл чок чорукту хандыра болгон Германияны тайбың болгон демократтыг үдөсизге каттыштырар чорук болза, улуг күрөөлөрдүн бирөөдү болуп Германияны хөгүдөсиз хандыра, герман тайбың эволюцияны, үлөтүрүп, көдө амыралды күдүрүлгө, Германиянын өскө чурттары-биле, мылгыч Чөөн Европаның чурттары-биле болгон Азия чурттары-биле калыб эволюция харылаачыларын хөгүдөсизге калыб аргаларын амыралды.

Дымдарың төвүдө чугаалап турар болза, Герман Демократтыг Республиканын Министрлер Чөвүлели европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралынын дугайында Герман Демократтыг Республиканын төлөөлөрүнүн өтчөдүн болгон төлөөлөрүн баштың Отто Гротеволь СССР-ниң, Польша Улус Республикасын, Чехословак Республикасын, Герман Демократтыг Республикасын, Венгр Улус Республикасын, Румын Улус Республикасын, Болгариянын Улус Республикасын болгон Албаниянын Улус Республикасын чазактарынын кады кылган Декларацияныга ат салганын чүдүдүг деп өрөөн.

(СЭТА).

Европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралынын шийтирелерин польша улус деткип турар

ВАРШАВА. Польша улус Москвага европа чурттарынын чөвүлел хуралына күдөп алдында Декларацияны инициатива деткип, азыа байыр чедирип турар. Бүгү чуртта митингилер болгон хуралдар өрткөн турар, оларын киржикчилери барын таламы күрөөлөрдүн герман милитаризмин катан тургузар дөш политиканы шийтирелерин удурамын турар.

Польшага болгон хөй кижикит митингилер киржикчилери чыгыс өң-сетки-биле революция күдөп алган, мыда чугаалап турары болза:

«Төгүлөкчилери Москвага тайбыңга ымакшылдыг өскө чурттарың төлөөлөрү-биле кады Европада тайбыңны болгон айыыл чок чорукту хандыра талазы-биле европа чурттарынын чөвүлел хуралынын амыралды доозулаңың болгон азыа күдөп алдыңаң шийтирелерин дугайын көсүк черлерде парлан турар. Чөвүлел хуралдын киржикчилеринин ат салганы Декларация дугайында дымдарың «Таймс» болгон «Дейли Мейл» солуннада кол черин эскеп турар. «Таймс» солун Рейтер агентстваның Москва радиоюнга үдөсизленип дамчытканы Декларациянын дегеретей доңчудалын парлаан.

(СЭТА).

Улустарың тайбыңны болгаш айыыл чок чорук дөш демиселге чаа чада

БУХАРЕСТ. Румын Улус Республикасын хөй-инитиң Европада тайбыңны болгон айыыл чок чорукту хандыра талазы-биле европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралынын амыралды чаагай түпкөлдөрүн сеткил ханымыкыны-биле уткув и турарлар.

Москва чөвүлел хуралы анаа киржиң чурттарың үеде-бөдөлдөрүң бүртү чамдык эптини көргөсөңиң «Смытэй» чөвүлел хуралга күдөп алдыңаң кады кылган Декларацияны улустар азын-да эйлап чыгыг ужурудулук документ амыралды үедеп көрүшөөн, солунун үргүчүлөп бижөөн болза: Европаның улустары оларга герман милитаризмин кады айыылдыг болуп турарын медегер билип турарлар.

(СЭТА).

Болгариянын амыралды чоняры Москва чөвүлел хуралынын шийтирелерин деткип турар

СОФИЯ. Болгариянын телеграф агентстваның дамчыдып турары болза: «Работническо дело» солун декабрь 6-да үгөн дугаарына Москва чөвүлел хуралынын киржикчилери күрөөлөрдүн Декларациянын амыралды чоняры чамды өң-сеткиниң чүдүдүгүнү көрүп турары чуртка болуп турар митингилеринин болгон хуралдарын дугайында дымдарың парлаан.

Москва чөвүлел хуралынын шийтирелерин дөдө хуралдар болгон митингилер Георгий Димитров атыг резина кылгачар заводунга, Димитрий Благоев атыг полиграффа комбинатына, «Текстилка слова» фабрикага болган.

(СЭТА).

Моол улус Москва чөвүлел хуралынын Декларацияныга байыр чедирип турар

УЛАН-БАТОР. Европага тайбыңны болгон айыыл чок чорукту хандыра талазы-биле европа чурттарынын Москва чөвүлел хуралынын амыралды Моол улус канчаар-даа аажок улуг сонугул-биле хайлаарп турган.

Моол Улус Республиканын хөй-инитиң Декларацияны инициатива уткув күдөп алган болгон ону бүртүгү-биле деткип турар.

Декабрь 5-те «Ушан» солун Москва чөвүлел хуралынын киржикчилери-күрөө

лерин Декларациянын доозу-биле парлаан.

(СЭТА).

«Төгүлүг эң чутула болушкун»

ДЖАБАРТА. Индонезий солуннар Москва чөвүлел хуралынын түпкөлдөрүн парлаан. «Европанын айыыл чок чорунун айтырынын талазы-биле чөвүлел хурал чүгө Европада өскө, харын Азияда-даа улуг ужурут» деп «Салин курыер» солун муруну чүдүгө айткан.

ри-күрөөлөрдүн Декларациянын доозу-биле кескү черлерде парлаан. «Европанын айыыл чок чорунун айтырынын талазы-биле чөвүлел хурал чүгө Европада өскө, харын Азияда-даа улуг ужурут» деп «Салин курыер» солун муруну чүдүгө айткан.

(СЭТА).

Финляндиянын демократтыг парлалгазы Москва чөвүлел хуралынын Декларацияныга байыр чедирип турар

ХЕЛЬСИНКИ. Финляндиянын демократтыг парлалгазы Москва чөвүлел хуралынын амыралды түпкөлдөрүн бижөөшөөн, тайбыңны болгон айыыл чок чорукту хандыра талазы оларын кайгачык улуг ужурудулук дөдөдөп турар.

«Тювансан саномат» солун чөвүлел хуралын карачагыг оругалымы болза, Барын Германияны катан чөсөкчөлөрдүн чедирип турары өң-өң айыылдыг чаа дайыңга шийтир кадары турган деп бижөөн.

Чөвүлел хурал Европага тайбыңны болгон айыыл чок чорукту моң азында ийи принциптерге хандыра дугайында саалады: бирөөдө Барын Германияны катан чөсөкчөлөрдүн ойталаарын болгон тайбыңга ымакшылдыг бүгү улустарын эрөөкчүлөргө амыралды дүштүр Германияны каттыштырар дугайында чугаалажыныкчылары чорударын, ийде күрөө болгон нийтилед тургузуулан хамаарыга чокка Европаның бүгү чурттарынын калжарине чөсөкчү ужурут Европага колдөктивтиң айыыл чок чоруктуң системаны тургузарын база катан айткан дөсүн солун бижөөн.

Ол принциптер бистен чуртувустун эрөөкчүлөргө болгон чаагыт кылганы меделелдерде кирген бодаларга база бүртү дүжүп турар деп солун үргүчүлөп бижөөн.

Европаны ийи кезектерге, өскөсөкчөлөрдөш бөдүлөжүшкө киргетер чараны ала-да болдурайы барып болурун Москва чөвүлел хуралы көргүскөниң солун дөдөдөп турар. Бүгү фин бөдүлөргө Германияга милитаризмин катан төртүгүнүн болдуру-биле база улустарын коллективтиң айыыл чок чорунуң инициатива системаны тургузарын деткиринег деткиче көргүзөр дөш боттарынын күштерин мөңгөөр ужурутур деп солун санап турар.

Чөвүлел хуралга киржиң чурттар Германияны катан каттыштырар болгон Европага тайбыңны хандыра дугаары болгон база хөмчөгөлдөр чорударын өскө күрөөлөр-биле кады чедиң ап болур дөсүн ийде бүгү күштерин салып турары Москва чөвүлел хуралына күдөп алдыңаң Декларациядан кестүр деп «Вапа Сана» солун бижөөн. Тайбыңга ымакшыл

